

**UCHWAŁA NR LIII/348/2023
RADY GMINY KOŁBIEL**

z dnia 24 października 2023 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kołbiel na lata 2023-2025

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r., poz. 40 z późn.zm.) w związku z art. 176 pkt. 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022 r., poz. 447 z późn.zm.) Rada Gminy Kołbiel, uchwala co następuje:

§ 1. Uchwała Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kołbiel na lata 2023-2025, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kołbiel.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

§ 4. Uchwała podlega podaniu do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Kołbiel oraz na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Kołbiel.

Przewodniczący Rady Gminy

Robert Mazek

Załącznik do
Uchwały Nr
Rady Gminy Kołbiel
z dnia.....

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE KOŁBIEL NA LATA 2023 – 2025

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie.....	3
I. Regulacje prawne.....	4
II. Cele i założenia programu.....	5
III. Diagnoza środowiska i problemów.....	7
IV. Analiza SWOT w obszarze wsparcia rodziny.....	11
V. Adresaci programu.....	14
VI. Cele programu.....	14
VII. Realizatorzy i partnerzy programu.....	19
VIII. Finansowanie i monitorowanie programu.....	19
Podsumowanie.....	20

Wprowadzenie

„Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Kołbiel na lata 2023 –2025” został opracowany na podstawie Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która szczegółowo określa zasady i formy pomocy rodzinom przeżywającym trudności, w tym m.in. nakłada na gminy obowiązek opracowania 3-letnich programów wspierających rodziny. Program stanowi kontynuację celów i zadań wskazanych do realizacji w poprzednich programach wspierania rodziny, realizowanych od 2013 r. Obowiązek ten powinien być realizowany przy wzajemnej współpracy i współdziałaniu odpowiednich instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, środowisk i osób realizujących zadania związane pośrednio lub bezpośrednio z pomaganiem rodzinie. Od 2013 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołbieli realizuje zadania należące do właściwości gminy z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, przy współpracy z instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi realizującymi działania na rzecz dziecka i rodziny.

Główną komórką budująca społeczeństwo jest rodzina, w skład której wchodzi odpowiednio rodzice oraz dzieci. Rodzina, jako grupa społeczna przekazuje wartości, dziedzictwo kulturowe, a przede wszystkim zapewnia ciągłość biologiczną społeczeństwa. Dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje głównie miłości, poczucia bezpieczeństwa, stymulacji ze strony rodziny oraz zaspokojenia podstawowych potrzeb. Oddziałując na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje oraz ukierunkowuje jego postępowanie na całe życie. Prawidłowe relacje w rodzinie chronią przed powstaniem różnorodnych problemów. Do elementarnych przyczyn występowania współczesnych problemów w rodzinie można zaliczyć: problemy ekonomiczne, uzależnienia, przemoc, niedostosowanie społeczne oraz rozpad rodziny. Współczesna rodzina boryka się z wieloma problemami i coraz częściej ma to negatywny wpływ na zapewnienie dzieciom prawidłowej opieki i wychowania. Dlatego też, jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, odpowiednie instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny, zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Wszystko po to, aby poprawić funkcjonowanie całej rodziny oraz zapewnić dziecku warunki do prawidłowego rozwoju.

I. REGULACJE PRAWNE

1. Podstawa prawna

Podstawą prawną do realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kołbiel na lata 2023-2025 są następujące akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej;
2. Ustawa a z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022r., poz. 447 z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901);
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1249 z późn. zm.);
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r., poz. 165 z późn.zm.);
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023r. poz. 172 z późn. zm.);
7. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.);
8. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin: „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r., poz. 1329 z późn. zm.);
9. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2023 r. zpo. 1300);
10. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 615 z późn. zm.);

2. Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w art. 176 określa następujące zadania własne gminy w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej:

- 1) Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:

- a. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b. organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c. prowadzenie placówek wsparcia dziennego raz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) Finansowanie:
- a. podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b. kosztów związanych z udzieleniem rodzinie przeżywającej trudności pomocy określonej w ustawie, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) Współfinansowanie:
- a. pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
 - b. wynagrodzenia koordynatora pieczy zastępczej współpracującego z rodzinami zastępczymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, które pochodzą z terenu gminy;
- 6) Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie;
- 7) Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;

II. CELE I ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Celem *Programu* jest pomoc i wsparcie rodzin z dziećmi, w których występują różne problemy i trudności, w szczególności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz tworzenie optymalnych warunków do wychowywania dziecka w środowisku rodziny biologicznej. *Program* zakłada rozwój zintegrowanego systemu pomocy i wsparcia rodzin z dziećmi borykających się z wieloma problemami na terenie gminy Kołbiel poprzez realizację szeregu kompleksowych działań.

W systemie wsparcia rodzin dysfunkcyjnych w pierwszej kolejności wszystkie działania winny być skoncentrowane na wsparciu rodziny biologicznej, a następnie na pomocy dziecku, które nie może przebywać we własnej rodzinie, poprzez umieszczenie go na czas określony w pieczy zastępczej rodzinnej lub instytucjonalnej.

Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności.

Pomoc rodzinie będzie nakierowana na wykorzystanie zasobów własnych rodziny, a wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie musiała się zmierzyć z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać.

Wsparcie rodziny prowadzone jest za jej zgodą i aktywnym udziałem. Jeżeli ingerencja jest konieczna, należy próbować chronić dobro dziecka, udzielając wsparcia całej rodzinie. Celem wsparcia rodzin dysfunkcyjnych, jest przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Wspólnym celem pracy z rodziną dysfunkcyjną jest przede wszystkim odbudowywanie funkcji opiekuńczo-wychowawczych, wspieranie więzi uczuciowych w rodzinie oraz integracja rodziny, pomoc w integrowaniu rodziny z otoczeniem, neutralizowanie przypadków patogenicznego oddziaływania rodziny na dziecko.

Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, asystenta rodziny, pedagogów szkolnych, nauczycieli, policję, kuratorów i przedstawicieli innych instytucji i organizacji, które realizują działania na rzecz dziecka i rodziny.

Zasadniczą rolę we wspieraniu rodziny stanowią pracownicy socjalni. To oni poprzez znajomość środowiska lokalnego mają dogodną pozycję w ocenie zagrożeń rodzin. Mogą proponować realną pomoc, a także dokonując analizy sytuacji poszczególnych rodzin proponować skuteczne wsparcie. System taki zakłada wsparcie rodziny w postaci pracy socjalnej, w której pomoc finansowa i materialna leżałyby w kompetencji ośrodka pomocy społecznej, natomiast asystent rodziny przydzielony rodzinie dysfunkcyjnej miałby za zadanie wspierać i towarzyszyć rodzinie w organizacji i wypełnianiu codziennych obowiązków.

Asystent rodziny ma w założeniu pełnić odmienną funkcję od pracownika socjalnego. Przede wszystkim jego elastyczny, zadaniowy czas pracy dostosowany będzie do rytmu życia rodziny i jej realnych potrzeb. Jego praca ma na celu przezwyciężenie trudnej sytuacji, pokonanie problemów, znalezienie właściwego kierunku działania, aby rodzina mogła samodzielnie rozwiązywać powstałe problemy i trudności, z którymi spotyka się, na co dzień. Asystent pomaga i wspiera rodziny wychowujące dzieci, w których występują różnorodne problemy, a w szczególności opiekuńczo-wychowawcze. A także pomaga i wspiera rodziców ubiegających się o odzyskanie władzy rodzicielskiej. Jeżeli dzieci znajdują się w pieczy zastępczej, jego rolą jest podjęcie działań wspólnie z rodzicami mającymi na celu jak najszybszy powrót dzieci do rodziny.

Asystent również koordynuje wsparcie kobiet w ciąży i rodzin, w których ma się urodzić lub urodziło się dziecko, u którego zdiagnozowano nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu. Są to zadania do realizacji wynikające z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Działania skierowane na rzecz rodzin, muszą być wzmocnione poprzez inne aspekty pomocy, w tym głównie świadczenia pieniężne oraz niepieniężne w ramach pomocy społecznej, wyrównywanie różnic socjalnych, wspieranie w realizacji potrzeb bytowych czy asekuracji w obliczu zagrożeń życia codziennego.

Program uwzględnia uwarunkowania gminy Kołbiel i rozwiązania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz występujące i przewidywane potrzeby w tym zakresie. Zapisane do realizacji działania ukierunkowane są na wielodyscyplinarne wspieranie rodzin z dziećmi oraz utworzenie zintegrowanego lokalnego systemu wsparcia rodzin.

III. DIAGNOZA ŚRDOWISKA I PROBLEMÓW

Do określenia zadań *Gminnego programu wspierania rodziny w Gminie Kołbiel na lata 2023 – 2025* wykorzystano statystyki Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołbieli oraz analizę społeczną zawartą w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kołbiel.

Dla potrzeb Programu zebrano informacje dotyczące: liczby mieszkańców gminy, liczby dzieci i młodzieży, liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej oraz innych form pomocy realizowanych przez ośrodek oraz liczby dzieci z terenu gminy przebywających w pieczy zastępczej, co szczegółowo przedstawiają poniżej zestawienia w formie tabelarycznej.

Dane statystyczne pochodzą ze źródeł: ewidencji ludności Urzędu Gminy, rejestrów i sprawozdawczości GOPS (stan na 31.12.2022 r.).

Tabela 1. Dane statystyczne dotyczące świadczeń i pomocy udzielonej rodzinom zamieszkałym na terenie gminy Kołbiel w latach 2020-2022

	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba mieszkańców Gminy Kołbiel	8257	8210	8196
Liczba dzieci i młodzieży zamieszkującej w gminie w wieku 0-18 lat	1845	1856	1859
Liczba rodzin/osób korzystających z pomocy społecznej	100/222	103/220	100/157
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	228	202	186
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego	1054	1146	1018
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia za życiem	1	1	0
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego	7	8	9
Liczba rodzin posiadających KDR	432	459	566
Liczba rodzin/osób korzystających ze wsparcia asystenta rodziny	11/43	10/37	8/30
Liczba dzieci z terenu gminy przebywających w pieczy zastępczej	13	12	10

Źródło: opracowanie własne

Z analizy danych zawartych w powyższych tabelach wynika, iż według danych Urzędu Gminy Kołbiel notowany jest niewielki systematyczny spadek liczby mieszkańców gminy. Jednak pomimo tego w analizowanym okresie stale wzrasta liczba dzieci i młodzieży w przedziale wiekowym 0-18 lat.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołbieli wynika, że 157 osób, co stanowi 1,92% mieszkańców gminy Kołbiel, korzystało w roku 2022 z różnych form pomocy społecznej realizowanych przez Ośrodek. W analizowanym okresie liczba rodzin korzystających z różnych form pomocy i wsparcia utrzymuje się na porównywalnym poziomie natomiast systematycznie zmniejsza się liczba osób w tych rodzinach.

Weryfikując inne formy pomocy i wsparcia obserwujemy zmniejszającą się liczbę rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych i świadczeń wychowawczych, natomiast wzrasta liczba rodzin korzystających z funduszu alimentacyjnego. Na stałym poziomie utrzymuje się liczba rodzin korzystających z jednorazowego świadczenia „Za życiem”.

Analizując dane, obserwujemy iż zmniejszyła się liczbę dzieci przebywających w pieczy zastępczej, za które Gmina Kołbiel od 2014 r. współfinansuje koszty pobytu. Zmniejszyła się również liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny.

Tendencja wzrostowa występuje w liczbie rodzin posiadających Kartę Dużej Rodziny, wzrost ten powoduje to, iż od 2019 r. uprawnieni do KDR są również rodzice, którzy kiedykolwiek posiadali, co najmniej troje dzieci.

Kolejnym obszar, który wymaga analizy dotyczy powodów przyznania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe dane w tym zakresie.

Tabela 2. Powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej na terenie gminy Kołbiel w latach 2021 - 2022

	LICZBA RODZIN/ OSÓB W RODZINACH w 2021r.	LICZBA RODZIN/OSÓB W RODZINACH w 2022r.
Ubóstwo	47/81	38/53
Sieroctwo	0/0	0/0
Bezdomność	2/2	2/2
Bezrobocie	14/22	12/14
Długotrwała lub ciężka choroba	34/49	32/41
Alkoholizm	22/42	9/11
Niepełnosprawność	23/38	18/28
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	14/52	10/32
Potrzeba ochrony macierzyństwa	2/8	1/4
Przemoc w rodzinie	0/0	0/0

Źródło: Sprawozdanie roczne MPiPS-03 za lata 2021-2022

Powyższe dane wskazują, iż głównym powodem udzielenia pomocy jest ubóstwo występujące w rodzinach. Kolejne powody to długotrwała i ciężka choroba, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, alkoholizm oraz bezrobocie i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W większości rodzin korzystających z pomocy i wsparcia podstawą do udzielenia pomocy było równoczesne występowanie kilku przesłanek.

Tabela 3. Typy rodzin objętych pomocą społeczną na terenie gminy Kołbiel w latach 2021-2022

	LICZBA RODZIN/OSÓB W RODZINACH w 2021 r.	LICZBA RODZIN/OSÓB W RODZINACH w 2022 r.
Rodziny ogółem	103/220	100/157
o liczbie osób		
1	61/61	74/74
2	13/26	9/18
3	8/24	7/21
4	9/36	7/28
5	6/30	2/10
6 i więcej	6/43	1/6
Rodziny z dziećmi ogółem	25/104	15/55
o liczbie dzieci		
1	10/27	5/13
2	10/48	8/33
3	3/14	2/9
4	2/15	0/0
5	0/0	0/0
6	0/0	0/0
7 i więcej	0/0	0/0
Rodziny niepełne ogółem	4/11	5/14
o liczbie dzieci		
1	2/4	2/4
2	1/3	2/6
3	1/4	1/4
4 i więcej	0/0	0/0
Rodziny emerytów i rencistów	11/20	10/14

Źródło: Sprawozdanie roczne MPiPS-03 za lata 2021-2022

Jak wynika z powyższej analizy oraz danych z wcześniejszych okresów wynika, iż liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wykazuje tendencję malejącą, a zwłaszcza rodzin z dziećmi. Wśród głównych przyczyn zmniejszania się beneficjentów pomocy

społecznej należy wymienić poprawę sytuacji na rynku pracy, co prowadzi do spadku liczby osób pozostających bez zatrudnienia. Jak również powodem tego jest niewątpliwie wsparcie rodzin z dziećmi pomocą w formie świadczenia wychowawczego, świadczenia dobrego startu oraz realizowany *Gminny Program wspierania rodzin wielodzietnych zamieszkałych na terenie gminy Kolbiel*, który ma na celu wsparcie rodzin wielodzietnych /troje i więcej dzieci/ posiadających ogólnopolską Kartę Dużej Rodziny. Te formy pomocy i wsparcia mają znaczący wpływ na polepszającą się sytuację finansową rodzin.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego zdiagnozowana została przez pracowników socjalnych w 10 środowiskach (rok 2022). W analizowanym okresie liczba rodzin z tym problemem pozostaje na niewysokim poziomie z tendencją malejącą. Do głównych przyczyn występowania tego rodzaju problemu na terenie gminy można zaliczyć uzależnienia oraz niski poziom umiejętności wychowawczych rodziców.

Rodziny te przy zapewnieniu pomocy i wsparcia ze strony podmiotów realizujących działania na rzecz dziecka i rodziny, powinny być w stanie zapewnić dzieciom właściwą opiekę i rozwój, co daje szansę na pozostanie ich w rodzinach biologicznych.

Powyższe dane wskazują również, w jakich aspektach należy wspierać i pomagać rodzinie, aby prawidłowo mogła funkcjonować i stanowiła pozytywne środowisko rozwoju dziecka.

IV. ANALIZA SWOT W OBSZARZE WSPARCIA RODZINY

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych technik analitycznych, służących do porządkowania informacji. Skupia się ona głównie na odpowiedzi na pytania:

- Czy obecny stan zasobów gminy stanowi silną czy słabą stronę, tzn. czy jest czynnikiem ułatwiającym, czy utrudniającym rozwój?
- Jakie szanse i zagrożenia dla gminy płyną z jej kontaktów z bliższym lub dalszym otoczeniem?

Analiza SWOT w przypadku *Gminnego programu wspierania rodziny w Gminie Kolbiel* stanowi skuteczną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją.

MOCNE STRONY

- Dobra współpraca pomiędzy instytucjami, podmiotami, organizacjami działającymi na rzecz rodziny i dziecka;
- Zabezpieczenie środków finansowych w budżecie gminy na pomoc i wsparcie rodzin dysfunkcyjnych;
- Poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym;
- Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji działających na rzecz rodziny i dziecka;
- Dobre rozeznanie problemów i potrzeb środowiska lokalnego m. in. przez pracowników pomocy społecznej, oświaty, służby zdrowia, radnych, sołtysów;
- Istnienie warunków do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej z rodziną;
- Zapewnienie wsparcia ze strony zatrudnionego asystenta rodziny, pozwalające na budowanie efektywnych metod współpracy z rodziną w jej środowisku;
- Działalność grupy wsparcia dla osób uzależnionych „Barka” oraz dla osób współuzależnionych „Przystań”;
- Dostęp do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego m.in. prawnego, psychologicznego, rodzinnego w Urzędzie Gminy Kołbiel oraz pedagogicznego w placówkach oświatowych;
- Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych skierowane do osób i rodzin z problemem uzależnienia (alkohol, narkotyki, dopalacze);
- Działania Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;
- Realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz rodziców w placówkach oświatowych;
- Dobrze rozwinięta baza obiektów sportowych, świetlic szkolnych na terenie gminy;
- Szeroka oferta różnorodnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz rodzin;
- Baza instytucji wspierających rodzinę (Urząd Gminy, GOPS, Policja, Sąd, placówki oświaty, placówka służby zdrowia, placówki kultury), kościoły oraz organizacje i stowarzyszenia.

SŁABE STRONY

- Mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny;
- Ograniczanie środków finansowych z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę w zakresie wspierania rodziny;
- Brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży;
- Brak programów korekcyjnych dla sprawców przemocy realizowanych na poziomie powiatu;
- Wielorakie uzależnienia członków rodzin oraz narastająca przemoc domowa;
- Bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie, niechęć do nawiązywania współpracy ze służbami realizującymi wsparcie i pomoc rodzinie;
- Brak pozytywnych wzorców osobowych i zaniedbywanie obowiązków opieki i wychowania przez rodziców.

SZANSE

- Zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych;
- Dalszy rozwój współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami wspierającymi rodziny z dziećmi;
- Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników instytucji wspierających rodziny;
- Utrzymanie zatrudnienia asystenta rodziny w celu wsparcia rodzin dysfunkcyjnych;
- Łatwiejszy dostęp do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego, prawnego, rodzinnego) poza gminą;
- Wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz rodzin;
- Ustanowienie rodzin wspierających (w zależności od występujących potrzeb);
- Realizacja rządowych programów i możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych przeznaczonych na obniżenie poziomu wykluczenia społecznego rodzin z dziećmi;
- Rosnące wsparcie finansowe rodzin o charakterze socjalnym.

ZAGROŻENIA

- Brak świadomości występujących problemów oraz nieumiejętność szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne;

- Brak chęci współpracy i zaangażowania ze strony rodzin niewydolnych opiekuńczo i wychowawczo;
- Zanik więzi i tradycji rodzinnych, brak pozytywnych wzorców w rodzinie, „pęd życia”;
- Zaniechanie obowiązków opiekuńczo – wychowawczych przez rodziców;
- Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawiska „dziedziczenia biedy”;
- Wzrost patologicznych zachowań w rodzinach, jak również wśród dzieci i młodzieży tj. uzależnienia, przemoc;
- Ograniczanie środków finansowych na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny;
- Niestabilność prawa dotycząca polityki społecznej, niespójność, częste zmiany.

V. ADRESACI PRORAMU

Program skierowany jest do rodzin z dziećmi mieszkających na terenie gminy Kołbiel, w szczególności tych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, bądź też takich, które wyrażają chęć współpracy na rzecz odzyskania opieki nad dziećmi, a tym samym ich powrotu do domu rodzinnego. Jak również do rodzin zagrożonych takimi problemami.

VI. CELE PROGRAMU

CEL GŁÓWNY

Wspieranie rodzin z dziećmi przeżywających trudności, a w szczególności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania oraz ograniczenie zagrożeń poprzez rozwój kompleksowego systemu wspierania rodziny na terenie gminy Kołbiel.

Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych wymaga określenia celów szczegółowych oraz działań służących ich realizacji.

Cel szczegółowy 1

Zapobieganie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej oraz dążenie do powrotu dzieci do rodzin biologicznych poprzez wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Lp.	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	PRZEWIDYWANE EFEKTY	REALIZATORZY
1.	Prowadzenie spotkań, konsultacji, mediacji i poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego, rodzinnego, pedagogicznego) w szczególności dla rodzin zagrożonych uzależnieniami, doznającymi przemocy.	-liczba udzielonych porad -liczba osób/rodzin korzystających z porad	-poprawa funkcjonowania osób i rodzin korzystających ze wsparcia -poprawa relacji pomiędzy członkami rodziny -skrócenie czasu oczekiwania na bezpłatną pomoc specjalistów	Samorząd gminy, GOPS, placówki oświaty, Punkt Porad Prawnych, Psychologiczny Punkt Konsultacyjny, GKRPA, Zespół Interdyscyplinary
2.	Świadczenie pracy socjalnej rodzinom z dziećmi, w tym szczególnie z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w oparciu o plan pracy z rodziną i kontrakt socjalny, polegającą m.in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym.	-liczba osób/rodzin objętych wsparciem w formie pracy socjalnej -liczba kontraktów socjalnych	-zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych poprzez wczesne reagowanie -wzmocnienie pozytywnych postaw rodzicielskich -zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie pełnienia prawidłowych wzorców wychowawczych i poprawy relacji między członkami rodziny	GOPS
3.	Wspieranie rodzin z dziećmi przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych oraz rodziny wspierające (w razie stwierdzonych potrzeb), w celu osiągnięcia przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej.	-liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	-zabezpieczenie bezpiecznych warunków życia i rozwoju dzieci w rodzinach biologicznych -poprawa funkcjonowania rodziny -zwiększenie świadomości rodziców w zakresie prawidłowych wzorców wychowawczych -usamodzielnianie rodzin	Samorząd gminy, GOPS
4.	Podjęcie działań w zakresie ustanowienia rodzin wspierających, w celu wsparcia rodzin dysfunkcyjnych.	-liczba rodzin wspierających	-poprawa funkcjonowania rodzin -przekazywanie pozytywnych zachowań, wartości	Samorząd gminy, GOPS

Cel szczegółowy 2

Zapobieganie zagrożeniom i sytuacjom kryzysowym, wpływającym na prawidłowe funkcjonowanie rodzin oraz rozwiązywanie już istniejących problemów

Lp.	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	PRZEWIDYWANE EFEKTY	REALIZATORZY
1.	Koordinacja wsparcia kobiet w ciąży i rodzin przez asystenta rodziny w ramach ustawy „Za życiem”.	-liczba kobiet/rodzin objętych wsparciem	-wzmocnienie funkcjonowania rodzin z chorym lub niepełnosprawnym dzieckiem	Samorząd gminy, GOPS
3.	Organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży m.in. sportowych, plastycznych, muzycznych, rozwój kół zainteresowań jak również wyrównawczych oraz logopedycznych.	-ilość dostępnych form zajęć	-umiejętność organizowania czasu wolnego -rozwijanie zainteresowań -wspieranie zdrowego stylu życia	Placówki oświaty, Gminna Biblioteka Publiczna, organizacje pozarządowe
4.	Organizowanie dla rodzin spotkań, grup wsparcia (w zależności od potrzeb).	-liczba spotkań -liczba grup wsparcia	-wymiana doświadczeń -wzajemne wsparcie -wzmocnienie poczucia wartości członków rodzin	GOPS, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, Psychologiczny Punkt Konsultacyjny
5.	Realizacja programów profilaktycznych, terapeutycznych skierowanych do rodziców i dzieci.	-liczba programów	-podniesienie wiedzy, świadomości rodziców i dzieci -zapobieganie sytuacjom kryzysowym w rodzinie	Placówki oświaty, Policja, GKRPA
6.	Organizacja spotkań, wyjazdów, wystaw, koncertów, imprez integracyjnych, pikników rodzinnych, których odbiorcami są mieszkańcy różnych grup wiekowych.	-ilość spotkań, imprez integracyjnych itp.	-promowanie wartości rodziny -integracja rodzin -poprawa stylu życia rodzin -wzmocnienie więzi rodzinnych -zagospodarowanie czasu wolnego	Samorząd gminy, placówki oświaty, Gminna Biblioteka Publiczna, organizacje pozarządowe, kościoły katolickie
7.	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin wymagających wsparcia	-ilość udzielonych porad, - ilość wizyt środowiskowych	- poprawa sytuacji zdrowotnej dzieci	SP ZOZ

Cel szczegółowy 3

Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny oraz pomoc w integracji i dążenie do jej reintegracji.

Lp.	DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI	PRZEWIDYWANE EFEKTY	REALIZATORZY
1.	Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialno-bytowej w ramach systemu pomocy społecznej oraz systemu świadczeń rodzinnych, wychowawczych, funduszu alimentacyjnego i ustawy „Za życiem”.	-liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia	-poprawa warunków życia rodzin -wzmocnienie poczucia własnej wartości wśród członków rodzin -poprawa stylu życia rodzin	GOPS
2.	Objęcie dożywianiem rodzin a w nich wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci i młodzieży.	-liczba dożywianych dzieci -liczba rodzin korzystających ze wsparcia	-zmniejszenie problemu niedożywienia w rodzinach, a szczególnie wśród dzieci i młodzieży	GOPS, placówki oświaty
3	Wsparcie rodzin wielodzietnych poprzez wydawanie Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny oraz realizację <i>Gminnego programu wspierania rodzin wielodzietnych zamieszkałych na terenie gminy Kołbiel.</i>	-liczba osób/rodzin korzystających ze wsparcia	-zapobieganie marginalizacji rodzin -poprawa stylu życia rodzin -zwiększenie dostępu do form aktywnego spędzania czasu wolnego	GOPS, placówki oświaty, samorząd gminy, partnerzy uczestniczący w realizacji <i>Gminnego Programu</i>
4.	Zapewnienie pomocy dzieciom i młodzieży w formie stypendiów, zasiłków szkolnych, wyprawki szkolnej oraz organizowanie wypoczynku w czasie wolnym od nauki szkolnej.	-liczba dzieci korzystających z pomocy materialnej -ilość dostępnych form wypoczynku	-stworzenie optymalnych warunków do rozwoju i edukacji -wyrównywanie szans dzieci i młodzieży -zwiększenie dostępu do form aktywnego spędzania czasu wolnego	Samorząd gminy, placówki oświatowe, GZEAS, Gminna Biblioteka Publiczna, GKRPA, kościoły katolickie
5.	Aktywizacja społeczno-zawodowa osób nieaktywnych zawodowo poprzez szkolenia zawodowe, organizowanie prac społecznie-użytecznych, robót publicznych i staży.	-liczba osób aktywizowanych	- wsparcie aktywności zawodowej rodziców oraz dorosłych członków rodzin	Urząd Gminy, GOPS, PUP
6.	Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na	-liczba osób/rodzin objętych działaniami GKRPA i Zespołu	-poprawa funkcjonowania rodzin -dobrowolne podjęcie	GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, Psychologiczny

	rzecz ograniczania bądź niwelowania własnych dysfunkcji związanych z uzależnieniami czy dotkniętych przemocą.	Interdyscyplinarnego, Psychologicznego Punktu Konsultacyjnego	leczenia odwykowego -korygowanie zachowań agresywnych	Punkt Konsultacyjny, GOPS, kuratorzy
7.	Współpraca z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, w celu zapewnienia pobytu dzieci w pieczy zastępczej.	-liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	-zapewnienie opieki i pomocy dzieciom, których dobro w rodzinie biologicznej jest zagrożone	GOPS, PCPR, placówki opiekuńczo-wychowawcze
8	Dążenie do reintegracji rodziny poprzez współpracę asystenta rodziny z rodzicami dzieci przebywającymi w pieczy zastępczej.	-liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny -liczba dzieci, które wróciły do rodzin biologicznych	-powrót dziecka do rodziny biologicznej -odbudowa odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami -stabilizacja życiowa rodzin umożliwiająca powrót dzieci do rodziny -wzmocnienie więzi rodzicielskich, podtrzymywanie kontaktów dziecka z rodzicami biologicznymi	GOPS, PCPR
9.	Monitoring rodzin po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny.	-liczba monitorowanych rodzin	-utrzymywanie stabilizacji życiowej rodzin -prawidłowo wypełniane role rodzicielskie oraz prawidłowe postawy rodziców -usamodzielnione rodziny	GOPS
10.	Współfinansowanie kosztów pobytu umieszczonych dzieci w pieczy zastępczej: -10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej -30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej -50% w trzecim i kolejnym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.	-liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	-zapewnienie całodobowej, profesjonalnej opieki dzieciom tam przebywającym	Samorząd gminy
11.	Doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami, podmiotami, organizacjami realizującymi działania na rzecz dziecka i rodziny.	-ilość spotkań, szkoleń	-wzmocnienie współpracy w celu skutecznego wsparcia i pomocy skierowanego do rodzin z dziećmi	Wszystkie podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny na terenie gminy i poza gminą

Wskaźnikami osiągnięcia celów szczegółowych będą dane liczbowe pozyskane w ramach realizacji poszczególnych działań zawartych w *Programie*.

Zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie realizacji *Programu* mogą być one zmodyfikowane, o dane, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów *Programu*.

VII. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

Koordinatorem *Gminnego programu wspierania rodziny w Gminie Kołbiel na lata 2023 – 2025* jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołbieli w partnerstwie z:

- Urzędem Gminy Kołbiel;
- Placówkami oświatowymi na terenie gminy oraz poza gminą,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kołbieli;
- Zespołem Interdyscyplinarnym w Kołbieli;
- Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej w Kołbieli;
- Posterunkiem Policji w Kołbieli;
- Gminną Biblioteką Publiczną w Kołbieli oraz jej filiami;
- Organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami;
- Kościołami katolickimi na terenie gminy;
- Sądem Rejonowym w Otwocku;
- Kuratorami zawodowymi i społecznymi;
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Otwocku;
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku;
- Powiatowym Urzędem Pracy w Otwocku;
- oraz innymi podmiotami i osobami fizycznymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

VIII. FINANSOWANIE I MONITOROWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Kołbiel, dotacji z budżetu państwa m.in. na realizację programów rządowych z zakresu wspierania rodziny oraz środków pozabudżetowych.

Gminny Program jest dokumentem otwartym i może być aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb oraz posiadanych możliwości. W lokalnym systemie działań w obszarze rozwiązywania problemów społecznych wszystkie podmioty są ważne i należy brać je pod uwagę. Tak rozumiana współpraca zapewni pełne i kompleksowe działanie na rzecz wsparcia rodziny i dziecka.

Monitoring będzie polegał na zbieraniu danych, dotyczących zrealizowanych zadań, w ramach *Gminnego programu wspierania rodziny w Gminie Kołbiel na lata 2023 – 2025*, od podmiotów zaangażowanych w jego realizację przez koordynatora *Programu* – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołbieli. Co pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji oraz planowanie dalszych działań i doskonalenia dotychczas ustalonych. W terminie do 31 marca każdego roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołbieli będzie przedkładał Radzie Gminy w Kołbieli roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

PODSUMOWANIE

Spodziewanym efektem realizacji *Programu* ma być poprawa funkcjonowania rodzin z dziećmi, w szczególności niewydolnych wychowawczo, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami, podmiotami, organizacjami działającymi na rzecz rodziny i dziecka na terenie gminy i poza gminą zaangażowanych w realizację *Programu*.

Program na zapewnić skoordynowane wsparcie dla rodzin z dziećmi, zagrożonych społecznymi obciążeniami standardu życia, ma dać poczucie bezpieczeństwa i gwarancję wsparcia instytucjonalnego. Każdy potrzebujący powinien mieć zapewnione wsparcie i posiadać pewność, że może je otrzymać w instytucjach do tego powołanych.

SPIS TABEL

Tabela 1. Dane statystyczne dotyczące świadczeń i pomocy udzielonej rodzinom zamieszkałym na terenie gminy Kołbiel w latach 2020-2022.....	8
Tabela 2. Powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej na terenie gminy Kołbiel w latach 2021 – 2022.....	9
Tabela 3. Typy rodzin objętych pomocą społeczną na terenie gminy Kołbiel w latach 2021-2022.....	10

UZASADNIENIE

Zgodnie z art.176 pkt.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letniego gminnego programu wspierania rodzin.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kołbiel na lata 2023-2025 stanowi kontynuację celów i zadań wskazanych do realizacji w poprzednich *programach wspierania rodziny*, realizowanych od 2013 r.

Program zawiera działania zmierzające do tworzenia warunków dla prawidłowego funkcjonowania i wychowywania dzieci w rodzinach biologicznych na terenie gminy Kołbiel.

Założeniem *Programu* jest utworzenie zintegrowanego systemu wsparcia rodzin z dziećmi, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzin dysfunkcyjnych oraz wieloprotblemowych.

Istotnym elementem *Programu* są działania profilaktyczne, integracyjne, aktywizujące oraz zapobiegające marginalizacji i wykluczeniu społecznemu rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji danej rodziny.

Przewodniczący Rady Gminy

Robert Mazek